

The authors analyze the nature of the principle of peaceful settlement of international disputes, the history of ideas about the necessity to resolve interstate disputes peacefully, as well as the genesis of legal regulation of various means of peaceful settlement of conflicts in the international arena.

Key words: principles of international law, conflict, international dispute, war, means of peaceful settlement of disputes.

УДК 343.8

ПРОБЛЕМИ МЕДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСІБ, ПОЗБАВЛЕНИХ ВОЛІ

Сікорський О.П.¹, Кравченко А.С.²

¹кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри морського та господарського права
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова, м. Миколаїв, Україна
alex.nic.gm@gmail.com

²студентка IV курсу спеціальності 081 «Право», Національного університету
кораблебудування імені адмірала Макарова, м. Миколаїв, Україна
anutashev.ka@gmail.com

Досліджено правове регулювання медичного забезпечення засуджених в Україні. Розглянуто головні міжнародно-правові стандарти та національне законодавства щодо охорони здоров'я засуджених в установах виконання покарань. Проаналізовано основні проблеми щодо забезпечення гарантування права на охорону здоров'я та медичного обслуговування осіб, які були засуджені.

Ключові слова: охорона здоров'я, засуджені, Мінімальні стандарти правил поведінки з в'язнями.

Однією з найважливіших складових системи соціально-економічних прав і свобод громадян є право на охорону здоров'я. Це право, встановлене у ст. 12 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права [1], знайшло відповідне закріплення на рівні Основного Закону України. Зокрема, держава визнає право кожного громадянина України на охорону здоров'я і забезпечує його реалізацію та захист шляхом: створення розгалуженої мережі закладів охорони здоров'я; організації і проведення системи державних і громадських заходів щодо охорони та зміцнення здоров'я; фінансування гарантованого обсягу медичних послуг та лікарських засобів всім громадянам та іншим визначеним законом особам у порядку, встановленому законом; здійснення державного і громадського контролю та нагляду в сфері охорони здоров'я; організації державної системи збору, обробки і аналізу соціальної, екологічної та спеціальної медичної статистичної інформації; встановлення відповідальності за порушення прав і законних інтересів громадян у сфері охорони здоров'я [2].

Зазначимо, що до осіб, які засуджені до позбавлення волі існують основні вимоги щодо медичного обслуговування останніх. Проаналізувавши Мінімальні стандарти правил поведінки з в'язнями, ми можемо виділити наступне: медичне обслуговування організовується у тісному співробітництві із загальною адміністрацією охорони здоров'я місцевого або національного рівня; медичне обслуговування забезпечується з метою виявлення та лікування будь-якого фізичного або психічного захворювання, які можуть перешкоджати соціальній реадaptaції в'язнів після їх звільнення; лікувальне відділення, його приладдя, обладнання і ліки мають бути достатніми для забезпечення медичного обслуговування та лікування хворих в'язнів, і таке відділення має бути укомплектоване належним чином підготовленим персоналом; в'язні не повинні використовуватися для проведення експериментів, що можуть призвести до фізичної або моральної шкоди; лікар зобов'язаний здійснювати нагляд за станом фізичного і психічного здоров'я ув'язнених та здійснювати прийом хворих; лікар доповідає начальникові кожного разу,

коли він вважає, що подальше утримання або будь-який режим мав або матиме негативні наслідки для фізичного або психічного стану здоров'я особи; лікар регулярно здійснює інспекції та консультує начальника установи з питань: а) кількості, якості приготування та подання їжі та води; б) стану санітарно-гігієнічних умов та чистоти в установі та серед в'язнів; в) санітарно-технічного обладнання, опалення, освітлення та вентиляції установи; г) придатності та чистоти одягу, спальних речей в'язнів та ін. [3].

Водночас, правове регулювання медико-санітарного забезпечення засуджених у місцях позбавлення волі в Україні здійснюється на підставі норм Законодавства України про охорону здоров'я, Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», Кримінально-виконавчого кодексу України, нормативних актів Кабінету Міністрів України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства юстиції України та ін.

Вимушені визнати, що незважаючи на чималу кількість нормативно-правових актів щодо забезпечення гарантування права на охорону здоров'я та медичного обслуговування осіб, які були засуджені, рівень медичного обслуговування є незадовільним. Так як, адже якість медичних послуг, які надаються громадянам, засудженим до позбавлення волі, знаходиться на вкрай низькому рівні, гостро відчувається брак ресурсів, обладнання, ліків та кваліфікованого персоналу, окрім цього медичні працівники залишаються залежними від керівництва установ виконання кримінальних покарань.

Погоджуємося з думкою Річко О., що проблема неналежних умов утримання та неякісного медичного обслуговування в пенітенціарних закладах України є «структурною проблемою і потребує негайного вирішення, оскільки призводить, серед іншого, до поширення різноманітних захворювань і як наслідок – смерті позбавлених волі осіб, а також їх самогубства» [4].

Неякісність та недостатність медичної допомоги в закладах пенітенціарної системи тягне за собою цілу низку тяжких наслідків, адже відсутність у осіб, засуджених до позбавлення волі, можливості отримати вчасну та кваліфіковану медичну допомогу безпосередньо зумовлює як зростання рівня захворюваності, так і смертності [4].

Вважаємо, що впливає на смертність в місцях позбавлення є недостатнє фінансування та неналежне оснащення медичних частин установ необхідним обладнанням (майже 70 відсотків якого є застарілим або технічно зношеним) [4], ліками, технікою, відсутність кваліфікованого персоналу, що, зрештою, й призводить до надання неякісної, а в деяких випадках, і до ненадання медичної допомоги взагалі.

Протягом останніх років залишається динаміка високого рівня звернень в'язнів з скаргами щодо необхідності дотримання права ув'язнених осіб на належну медичну допомогу. Поміж загальних проблем були: несвоєчасне надання первинної медичної допомоги та недостатній її рівень в установах виконання покарань, відсутність необхідних лікарських препаратів, неналежна організація процесу консультування хворих лікарями-спеціалістами, необґрунтоване зволікання при прийнятті рішень за запитами про госпіталізацію засуджених тощо [5].

Визначаємо, що поширеними недоліками у сфері надання медичної допомоги засудженим особам є: недостатня кількість лікарів та медичного персоналу у медичних частинах установ виконання покарань; неналежне забезпечення медичних частин обладнанням та медикаментами; незадовільний рівень організації надання медичної допомоги ув'язненим (відсутність стаціонарів, інфекційних ізоляторів, ізоляторів для утримання осіб з психічними розладами та ін.); неналежний рівень обстеження ув'язнених на ВІЛ-інфекцію та надання медичної допомоги хворим на ВІЛ/СНІД; відсутність заходів додаткової діагностики захворювань, окрім загальних обов'язкових та рентгенологічних обстежень; недостатнє знання персоналом установ положень і вимог міжнародних правових актів з прав людини, стандартів поведінки з в'язнями, невідповідність порядку ведення медичної документації вимогам чинного законодавства та ін.

Також ми бачимо, що проблемою в даному питанні виступає задекларованість норм медичного обслуговування у нормативно-правових актах, а на практиці виявляючись лише у періодичних медоглядах та констатації захворювань.

Отже, ми вважаємо, що для реалізації права на охорону здоров'я засуджених осіб, потрібно щоб визначені механізми забезпечення даних прав мали не лише юридично-формальний характер, а й гарантувалися на фактичному рівні.

Література

- [1] Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: міжнародний документ від 16.12.1966 року // URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text
- [2] Основи законодавства України про охорону здоров'я: закон України від 19.11.1992 року № 2801-XII. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
- [3] Мінімальні стандартні правила поводження з в'язнями: міжнародний документ ООН від 30.08.1955 року // URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_212#Text
- [4] Річко О. О. Право на життя: Офіційний веб-сайт Української Гельсінської спілки з прав людини. // URL: <https://helsinki.org.ua/pravo-nazhyttaa-o-richko/>.
- [5] Почанська О. Проблеми забезпечення права на охорону здоров'я громадян, позбавлених волі в Україні: Репозитарій Харківського національного університету внутрішніх справ. // URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/9782/Problemy%20zabezpechennia%20prava%20okhoronu%20zdorovia%20hromadian_Pochanska_2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Problems of medical provision of persons deprived of freedom

Sikorskyi O.¹, Kravchenko A.²

¹⁻²*Admiral Makarov National University of Shipbuilding*

The legal regulation of medical care for convicts in Ukraine has been studied. The main international legal standards and national legislation on the health care of convicts in penitentiary institutions are considered. The main problems in ensuring the guarantee of the right to health care and medical care for convicts are analyzed.

Keywords: health care, convicts, Minimum standards for the treatment of prisoners.

УДК 340.1

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОЇ КАТЕГОРІЇ «СПЕЦІАЛЬНИЙ СУБ'ЄКТ»

Тригуб О.В.¹

¹*старший викладач кафедри Теорії та історії держави і права
Національного університету кораблебудування ім. адм. Макарова,
Миколаїв, Україна
trigub.oksana@gmail.com*

Анотація: У статті розглядаються проблемні питання визначення категорії «спеціальний суб'єкт». Автор аналізує положення національного законодавства, які регламентують правове регулювання спеціальних суб'єктів права. Окреслено напрямки подальшого дослідження зазначеної категорії у зв'язку з її високим прикладним значенням.

Ключові слова: суб'єкт права, спеціальний суб'єкт права, спеціальна правоздатність, правовий статус особи, спеціальний статус особи.

Складні процеси становлення і розвитку правової держави, інститутів громадянського суспільства, реформування правової системи не могли не призвести до зміни правового статусу деяких суб'єктів права, появи нових суб'єктів, що в свою чергу, вимагає переосмислення самого поняття «суб'єкт права», виділення характерних рис такої категорії як «спеціальні суб'єкти».